

27. ledna 1924

Členům!

II

Správný poměr Společnosti k anthroposofii

Anthroposofie by tu měla být pro lidi, kteří hledají ve své duši cesty k prožívání duchovna. A chce-li Anthroposofická společnost plnit svou úlohu, musí být schopna těmto hledajícím duším sloužit. Musí sama, jakožto Společnost, nacházet správný poměr k anthroposofii.

Anthroposofie se může zdárně rozvíjet pouze jako něco živého. Neboť základním rysem její bytosti je život. Anthroposofie je život prýšticí z ducha. Proto si žádá, aby o ni pečovaly živé duše, vřelá srdce.

Základní podobou, v níž se může projevovat mezi lidmi, je idea; a první branou, jíž chce vcházet k lidem, je chápající porozumění. Kdyby tomu tak nebylo, neměla by obsah. Byla by pouhým citovým blouzněním. Ale pravý duch neblouzní; promlouvá zřetelnou, obsažnou řečí.

Ale je to řeč, která se neobrací jenom na rozum, ale na celého člověka. Kdo si osvojuje anthroposofii pouze rozumem, ten ji tímto svým přístupem usmrcuje. Bude mu pak možná připadat, že je to „chladná věda“ - Nevšimne si však, že svůj hřejivý život ztratila teprve přijetím, které jí připravil ve své duši.

Pokud chce anthroposofie působit v naší současné době, musí používat prostředků současné civilizace. Svou cestu k lidem musí nacházet prostřednictvím knih a přednášek. Ale sama není svou podstatou záležitostí pro knihovny. Musí pokaždé nově povstat, když se lidské srdce obrátí na knihu, aby se o ní dozvědělo. Možné to bude jenom tehdy, bude-li kniha napsána tak, že ten, kdo ji psal, nahlížel přitom do srdcí druhých lidí, aby tak zvěděl, co by jim měl říci. To však bude možné zase jenom tehdy, jestliže toho, kdo ji psal, se dotkl život ducha, a tím mu bylo umožněno, aby svěřil mrtvé liteře, co čtenářova duše, hledající ducha, by mohla pocítit jako zmrtvýchvstání ducha ze slova. Jenom knihy, jež mohou v člověku, který je čte, takto ožít, jsou anthroposofickými knihami.

Ještě méně než samotnou mrtvou knihu snáší anthroposofie knihu, která zdánlivě obživla v lidské řeči. Naše nynější civilizace má v mnoha oblastech takový ráz, že se čtení knihy nebo článku a naslouchání člověku jeví jako něco stejného významu. Posлуhač naslouchající určitému člověku se neseznamuje s tím člověkem, nýbrž s jeho myšlenkami, které by mohly být právě tak sdělovány písmem.

Anthroposofie nesnáší, aby byla beze zbytku pohlcena tímto přístupem. Kdo naslouchá anthroposofii z úst některého člověka, chce mít před sebou člověka s celým jeho osobitým rázem, ne jenom článek změněný v proslov.

Proto se anthroposofie, třebaže *musí* nutně žít i jako literatura, může pokaždé jakoby nově zrodit, když ve skupině lidí hledá prostřednictvím slov cestu k duším. Ale nově se přitom zrodí jenom v tom případě, že bude k člověku mluvit člověk, ne jenom přijímaná myšlenka. Anthroposofie si proto také nemůže hledat cesty obyčejnou agitací, i kdyby ta se prováděla z jakési dobré vůle. Agitace zabíjí pravou anthroposofii. Ta musí působit ve světě z toho důvodu, že duch ji vede k této působnosti. Musí prokázat, že žije, protože každý život se může projevovat jenom reálnou přítomností. Ale její přítomnost se nesmí projevovat nátlakem. Musí čekat, zdali přijde někdo, kdo by ji chtěl přijmout. Nesmí na lidi vyvíjet jakýkoli nátlak, ani v podobě přemlouvání.

Takovéto smýšlení, vyplývající z Vánočního sjezdu, bych členům chtěl důtklivě připomenout jako něco obzvlášť nutného. S mnohým jsme narazili na odpor, protože v srdcích nežilo vždycky v čistotě takovéto smýšlení. Často, i když jsme se k takovému smýšlení hlásili, jsme je nedokázali zachytit ve volbě slov. A už ve slovech, jež volíme, musí zaznívat něco, co nechce agitovat, nechce přemlouvat, nýbrž jedině propůjčit výraz duchu.

Anthroposofie nesená takovýmto smýšlením bude něčím *více*, než co z anthroposofie zatím často žilo v našich skupinách. Goetheanum by chtělo působit jedině z *tohoto* smýšlení. Onu stavbu, jež nám byla vyrvána, zbudovalo v takových uměleckých formách, které už samy o sobě dávaly najevo toto smýšlení. Když do zaniklého Goetheana někdy zabloudilo slovo znějící jako agitace, vyvolalo to ostrou disonanci mezi ním a formami stavby. Povstane-li Goetheanum znova, bude jenom tehdy něčím pravdivým, bude-li Anthroposofická společnost chtít všude být živým svědkem této jeho pravdivosti.

Právě na půdě anthroposofie by se neměl nikdo domnívat, že účinek může mít jenom něco, čemu se uměle vtiskne účinnost. To, co žije z podstaty vlastního ducha, má možnost čekat tak dlouho, až bude svět chtít jeho účinnost přijmout.

Bude-li v každé skupině Anthroposofické společnosti žít toto smýšlení, pak tam, kde bude naší povinností předestřít anthroposofii světu, bude duch anthroposofie také ve světě působit. Nesmíme se obklopovat pozlátkem tajnůstkářství. Naše doba takové pozlátko nesnáší. Žádá, abychom působili naprosto veřejně. „Tajemství“ by nemělo spočívat v tajnůstkářství, nýbrž ve vnitřní vážnosti, s níž by měla anthroposofie být nově prožívána v každém srdci. Není možné ji přenášet nějakým vnějším způsobem. Jenom duše ji může pojmout ve vnitřním prožívání. Tím se z anthroposofie stane ono „tajemství“, které je třeba pokaždé nově rozpečetit porozuměním. Kdo pochopí *tento* druh „tajemství“, bude také ve své duši chovat správné „esoterní“ smýšlení.